

Dönem : 3

Toplantı : 4 MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 671 e | nci ek

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı hakkında C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişikliğe dair Adalet Komisyonu raporu
(M. Meclisi : 1/616; C. Senatosu : 1/113)

(Not : C. Senatosu S. Sayısı : 154)

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 875 - 1/113

13 . 1 . 1973

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 17 . 10 . 1972 gün ve 5401 sayılı yazınız :

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısının, Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulu'nun 11 . 1 . 1973 tarihli 19 ncu Birleşiminde değiştirilerek ve işari oyla kabul edilmiş, dosya ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Saygılarımla.

Tekin Arıburun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Not : Değiştirilen maddeler :

MADDE 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 43, 45, 48, 49, 50.

Bu tasarı Genel Kurulun 30 . 11; 5 . 12 . 1972; 11 . 1 . 1973 tarihli 8, 9 ve 19 ncu birleşimlerinde görüşülmüştür.

Adalet Komisyonu Raporu

Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/616

Karar No. : 71

15 . 2 . 1973

Yüksek Başkanlığa

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca değiştirilerek kabul edilmiş olduğundan, Komisyonumuza havale olunmakla tetkik ve müzakere olundu.

Komisyonumuz; Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 43, 45, 48, 49 ve 50 nci maddelere konulan matlapları aynen benimsemiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı

(İstanbul)

İsmail Hakkı Tekinel

Sözcü

(Sinop)

Hilmi Biçer

Kâtip

(Kırklareli)

Mehmet Atagün

(Manisa)

Hilmi Okçu

(Niğde)

Mevlüt Ocakçıoğlu

(Kaars)

İsmail Hakkı Alaca

(İçel)

Mazhar Arıkan

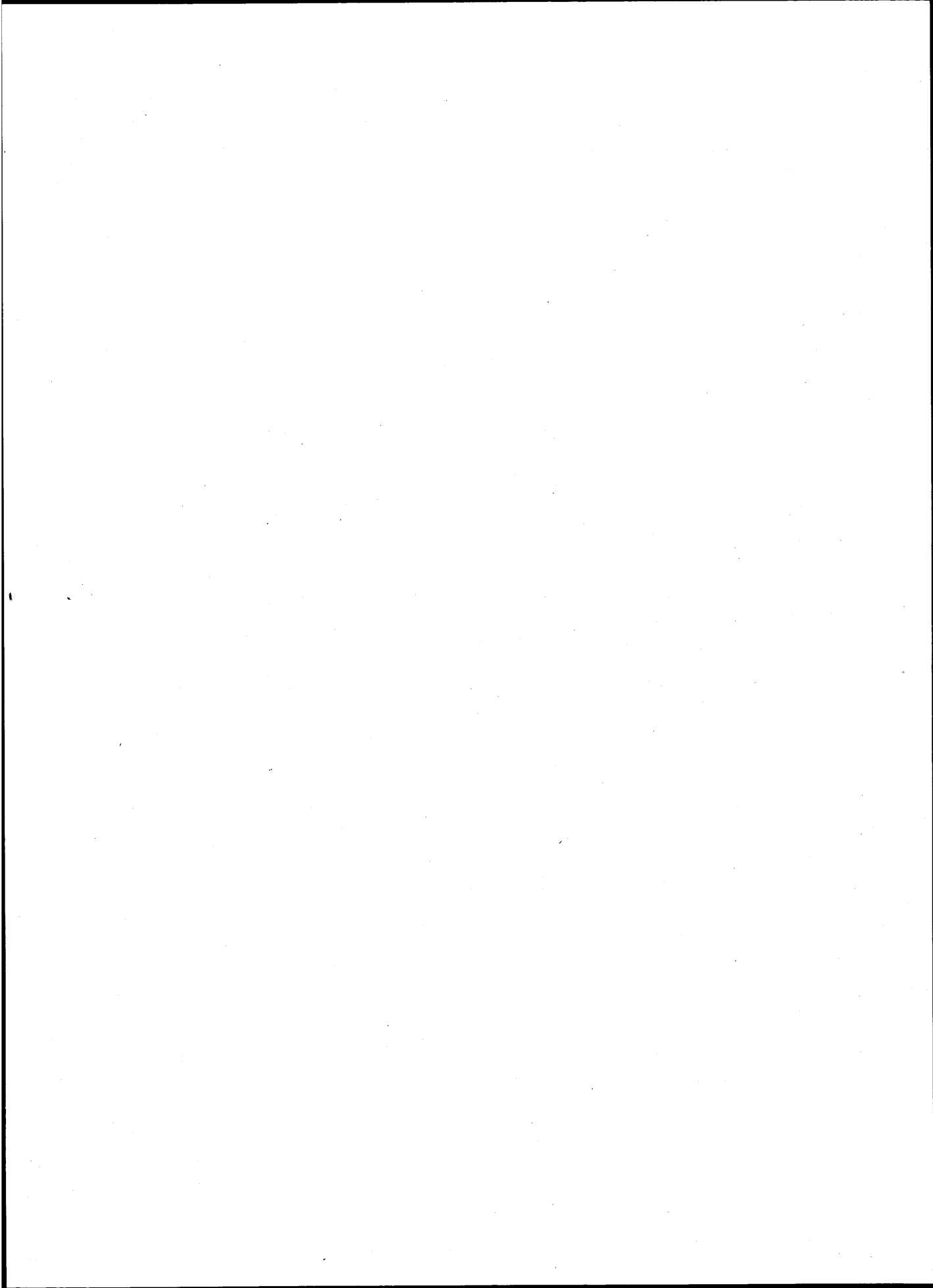
(Kütahya)

Fuat Azmioğlu

(Sivas)

Tevfik Koraltan

(İmzada bulunamadı)

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 3. — Aynı kanunun 29 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

Madde 29. — Bir hâkim reddini mucip sebepleri bildirerek dâvaya bakmaktan çekinirse ret talebini incelemeye yetkili olan merci, bu çekinmenin yerinde olup olmadığına karar verir.

Bu karar hâkimin işten çekilmesini gerektirdiği ve bu sebeple dâvanın aynı mercide görülmesi imkânsız olduğu takdirde, karar veren merci dâvayı başka hâkime tevdi veya başka mahkemeye nakleder.

Bâzı haller, bir hâkimin hâkimlik görevini yapmaktan memnu olduğu zannını uyandırırca, aynı merci bu hususu kendiliğinden inceliyerek gereken kararı verir.

Bu maddede yazılı hallerde de gecikmesi caiz olmıyan işler hakkında 28 nci madde hükmü uygulanır.

MADDE 4. — Aynı kanunun 30 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

Madde 30. — Bu fasılda yazılı hükümler zabıt kâtipleri hakkında da uygulanır.

Zabıt kâtibinin reddi veya kendisinin reddini mucip sebepleri bildirerek görevden çekilmesi halinde gereken karar, zabıt kâtibinin yanında çalıştığı hâkim veya mahkeme başkanı tarafından verilir.

Aynı işte zabıt kâtibinin hâkim ile birlikte reddine karar verecek merci, hâkime göre tâyin olunur.

MADDE 5. — Aynı kanunun 32 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

Madde 32. — Bütün hâkimlik ve mahkemelerin her türlü kararları muhalefet şerhleri dâhil gerekçeli olarak yazılır. Kararların suretlerinde muhalefet şerhleri de gösterilir.

MADDE 6. — Aynı kanunun 45 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

Madde 45. — Tanıklar davetiye ile çağırılır. Davet üzerine gelmemenin kanuni neticeleri davetiyede gösterilir.

Tutuklu işlerde mahkeme ve sorgu hâkimleri davetiye tebliğ ettirmeksizin tanıklar için ihzar müzekkeresi verebilirler. Şu kadarki, bu müzekkere ile ihzar edilenlere mahkeme ve sorgu hâkimliklerince davetiye ile gelen tanıklar hakkındaki muamele tatbik olunur.

Davetiye fiilî hizmette bulunan askerlere buldukları yerlerdeki askerî makamlar vasıtasıyla tebliğ olunur.

MADDE 7. — Aynı kanunun 46 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

C. SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 3. — Aynı kanunun 29 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Hâkimin re'sen ret kararı ve tetkik mercü :

Madde 29. — Bir hâkim reddini mucip sebepleri bildirerek davaya bakmaktan çekinirse ret talebini incelemeye yetkili olan merci, bu çekinmenin yerinde olup olmadığına karar verir.

Bu karar hâkimin işten çekilmesini gerektirdiği ve bu sebeple davanın aynı mercide görülmesi imkânsız olduğu takdirde, karar veren merci davayı başka hâkime tevdi veya başka mahkemeye nakleder.

Bâzı haller, bir hâkimin hâkimlik görevini yapmaktan memnu olduğu zannını uyandırır, aynı merci bu hususu kendiliğinden inceleyerek gereken kararı verir.

Bu maddede yazılı hallerde de geçikmesi ca'iz olmayan işler hakkında 28 nci madde hükmü uygulanır.

MADDE 4. — Aynı kanunun 30 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir.

Zabıt kâtiplerini ret :

Madde 30. — Bu fasılda yazılı hükümler zabıt kâtipleri hakkında da uygulanır.

Zabıt kâtibinin reddi veya kendisinin reddini mucip sebepleri bildirerek görevden çekinmesi halinde gereken karar, zabıt kâtibinin yanında çalıştığı hâkim veya mahkeme başkanı tarafından verilir.

Aynı işte zabıt kâtibinin hâkim ile birlikte reddine karar verecek merci, hâkime göre tayin olunur.

MADDE 5. — Aynı kanunun 32 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Kararların yazılış şekli :

Madde 32. — Bütün hâkimlik ve mahkemelerin her türlü kararları muhalefet şerhleri dahil gerekçeli olarak yazılır. Kararların suretlerinde muhalefet şerhleri de gösterilir.

MADDE 6. — Aynı kanunun 45 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Tanıkların çağırılması :

Madde 45. — Tanıklar davetiye ile çağırılır. Davet üzerine gelmemenin kanunî neticeleri davatiyede gösterilir.

Tutuklu işlerde mahkeme ve sorgu hâkimleri davetiye tebliğ ettirmeksizin tanıklar için ihzar müzekkeresi verebilirler. Şu kadar ki, bu müzekkere ile ihzar edilenlere mahkeme ve sorgu hâkimliklerince davetiye ile gelen tanıklar hakkındaki muamele tatbik olunur.

Davetiye fiili hizmette bulunan askerlere buldukları yerlerdeki askerî makamlar vasıtasıyla tebliğ olunur.

MADDE 7. — Aynı kanunun 46 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Madde 46. — Usulü dairesinde çağırılıp da mâzeretini bildirmeksizin gelmiyen tanıklar zorla getirilir ve gelmemelerinin sebeb oldukları masraflar ile beraber elli liradan ikiyüz liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilirler.

Mâzereti kabul olunarak yeniden davetiye ile çağırılması tensibolunan tanıklara para cezası ve masraf hükmolunmaz.

Zorla getirilen tanık, evvelce gelmemesini mâzur gösterecek sebepleri sonradan bildirir ve bu mâzeretin doğruluğunu ispat eder delil ve vesikaları gösterirse aleyhine hükmedilmiş olan ceza ve masraflar kaldırılır.

Yukardaki fıkralar hükümlerinin tatbikine istinabe olunan hâkim ve naipiler ile hazırlık ve ilk soruşturma esnasında sulh ve sorgu hâkimleri dahi yetkilidir.

Fiilî hizmette bulunan askerler hakkındaki ihzar müzekkeresi askerî makamlar vasıtasıyla infaz olunur.

MADDE 8. — Aynı kanununun 63 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 63. — Kanunî bir sebeb olmaksızın tanıklıktan veya yemin etmekten çekinen tanık bundan doğan masraflara ve 46 nci maddede gereğince para cezasına mahkûm olur.

Bundan başka tanıklığa veya yemine zorlamak için; dinleneceği dâva hakkında hüküm verilinceye kadar ve her halde 6 ayı geçmemek üzere tanık hapsedilebilir.

Kabahat dâvalarında bu müddet altı haftayı geçemez.

Bu tedbirleri ittihazı, istinabe olunan hâkim ve naipiler ile hazırlık ve ilk soruşturma esnasında sulh ve sorgu hâkimleri dahi yetkilidir.

Bir dâvanın görüldüğü sırada bu tedbirler alındıktan ve tatbik olunduktan sonra o dâva veya aynı işe ait diğer bir dâvada tekrar edilmez.

MADDE 9. — Aynı kanununun 66 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 66. — Bilirkişinin tâyini ve adedinin tesbiti hâkime aittir.

Hazırlık soruşturmasında, gecikmede sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısı da bu yetkiyi haizdir.

Belli hususlar hakkında rey ve mütalâalarını beyan ile kanun tarafından görevlendirilmiş resmî bilirkişi varsa, hususi sebepler olmadıkça başkası tayin edilemez.

Tedavi ve muhafazaya hükmolunması veya Ceza Kanununun 47 nci maddesinin uygulanması bakımından bilirkişi tetkikatı yaptırmaya hâkimler mecburdur. Bilirkişinin, adli tabip yoksa, mütehassıs bir hekim olması şarttır.

Hazırlık soruşturmasında muayeneleri icabeden kimselerin muayeneleri, Cumhuriyet Savcılarının talebi ile yapılır.

MADDE 11. — Aynı Kanununun 70 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 70. — Rey vermekle mükellef olduğu ve usulü dairesinde çağırıldığı halde gelmiyen veya gelip de yeminden ve rey ve mütalâa beyanından çekinen bilirkişi bu hareketinin sebebiyet

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

Çağrıya uymayan tanıklar :

Madde 46. — Usulü dairesinde çağırılıp da mâzeretini bildirmeksizin gelmeyen tanıklar zorla getirilir ve gelmemelerinin sebeb oldukları masraflar ile beraber elli liradan ikiyüz liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilirler.

Mazereti kabul olunarak yeniden davetiye ile çağrılması tensibolunan tanıklara para cezası ve masraf hükmolunmaz.

Zorla getirilen tanık, evvelce gelmemesini mâzur gösterecek sebepleri sonradan bildirir ve bu mazeretin doğruluğunu ispat eder delil ve vesikaları gösterirse aleyhine hükmedilmiş olan ceza ve masraflar kaldırılır.

Yukardaki fıkralar hükümlerinin tatbikine istinabe olunan hâkim ve naipler ile hazırlık ve ilk soruşturma esnasında sulh ve sorgu hâkimleri dahi yetkilidir.

Fiilî hizmette bulunan askerler hakkındaki ihzar müzekkeresi askerî makamlar vasıtasıyla infaz olunur.

MADDE 8. — Aynı kanunun 63 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Tanıklıktan ve yeminden sebepsiz çekinme :

Madde 63. — Kanunî bir sebeb olmaksızın tanıklıktan veya yemin etmekten çekinen tanık bundan doğan masraflara ve 46 ncı madde gereğince para cezasına mahkûm olur.

Bundan başka tanıklığa veya yemine zorlamak için; dinleneceği dava hakkında hüküm verilinceye kadar ve her halde 6 ayı geçmemek üzere tanık hapsolunabilir.

Kabahat davalarında bu müddet altı haftayı geçemez.

Bu terbirleri ittihaz, istinabe olunan hâkim ve naipler ile hazırlık ve ilk soruşturma esnasında sulh ve sorgu hâkimleri dahi yetkilidir.

Bir davanın görüldüğü sırada bu tedbirler alındıktan ve tatbik olunduktan sonra o dava veya aynı işe ait diğer bir davada tekrar edilmez.

MADDE 9. — Aynı kanunun 66 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Bilirkişinin tayini :

Madde 66. — Bilirkişinin tayini ve adedinin tespiti hâkime aittir.

Hazırlık soruşturmasında, geçikmede sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısı da bu yetkiyi haizdir.

Belli hususlar hakkında rey ve mütalâalarını beyan ile kanun tarafından görevlendirilmiş resmî bilirkişi varsa, hususî sebepler olmadıkça başkası tayin edilemez.

Tedavi ve muhafazaya hükmolunması veya Ceza Kanununun 47 nci maddesinin uygulanması bakımından bilirkişi tetkikatı yaptırmaya hâkimler mecburdur. Bilirkişinin, adli tabip yoksa, mütehassıs bir hekim olması şarttır.

Hazırlık soruşturmasında muayeneleri icabeden kimselerin muayeneleri, Cumhuriyet Savcılarının talebi ile yapılır.

MADDE 11. — Aynı Kanunun 70 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Görevini yapmayan bilirkişi hakkındaki işlem :

Madde 70. — Rey vermekle mükellef olduğu ve usulü dairesinde çağırıldığı halde gelmeyen veya gelip de yeminden ve rey ve mütalâa beyanından çekinen bilirkişi bu hareketinin sebebiyet

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

verdiği masrafları ödemekle beraber elli liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilir.

Bilirkişi yine gelmez veya vazife ifasından çekinirse para cezası tekrar hükmolunur.

MADDE 12. — Aynı kanunun 74 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 74. — Tedavi ve muhafazaya hükmolunması veya Ceza Kanununun 47 nci maddesinin uygulanması bakımından yapılan tetkikte, bilirkişinin teklifi üzerine Cumhuriyet Savcısı ve müdafii dinlendikten sonra, sanığın resmî bir müessesede gözaltına alınmasına, hazırlık soruşturması sırasında sulh hâkimi, ilk soruşturma sırasında sorgu hâkimi ve son soruşturma sırasında mahkeme tarafından karar verilebilir.

Sanığın müdafii yoksa, yardım için re'sen kendisine bir müdafii tâyin edilir.

Sanık, gözaltına alma kararı aleyhine acele itiraz yoluna müracaat edebilir. Bu itiraz kararın yerine getirilmesini durdurur.

Resmî müessesede gözaltına alma süresi altı haftayı geçemez. Bu sürenin yetmiyeceği anlaşılırsa, resmî müessesenin talebi üzerine, her seferinde altı haftayı geçmemek üzere, ek süreler verilebilir; fakat sürelerin toplamı hiçbir zaman altı ayı geçemez. Sanık resmî müesseseye gönderilirken soruşturma dosyası da yollanır. Dosyanın bütünü ile yollanmasında sakınca gören hâkim, bâzı belgelerin suretlerini gönderebilir. Dosya en geç bir ay içinde geri gönderilir. Gerekliği takdirde hâkim bu süreyi üç ayı geçmemek üzere uzatabilir.

Resmî müessesede gözaltına alma süresi ilerde verilecek cezadan ve muhafaza ve tedavi tedbirinin asgari süresinden indirilir.»

MADDE 13. — Aynı Kanunun 106 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 106. — Sanığın tutuklanması hâkim tarafından verilen bir tutuklama müzekkeresi ile olur.

Tutuklama müzekkeresinde, sanığın mümkün olduğu kadar açıkça kim olduğu ve şekli ve aleyhine isnadedilen suç ve tutuklamanın sebebi yazılır.

Tutuklama müzekkeresinin sureti tutma anında tebliğ edilir. Bu mümkün olmadığı takdirde de, tutma sebepleri ve aleyhindeki isnat sanığa hemen yazılı olarak bildirilmekle beraber tevkif evine konulduğunun en geç ertesi günü kendisine tebliğ olunur. Tebliğ, tutuklama müzekkeresinin aslına, bir suretinin sanığa verildiği ve tarihi yazılmak ve sanığın yakalandığı gün gösterilmek ve altı sanık ile tebliğ yapan memur tarafından imzalanmak suretiyle olur ve bu asıl tevkif evi dosyasında saklanır. Bu muamelenin yapıldığı yazılı olan tutuklama müzekkeresinin diğer bir sureti dâva dosyasına konur.

Sanığa, tutuklama müzekkeresinin tebliğinde tutuklama kararına itiraz hakkı olduğu bildirilir.

MADDE 14. — Aynı kanunun 107 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 107. — Tutuklamanın gayesini ihlâl etmemek şartı ile tutuklanan sanığın yakınlarına ve esaslı bir alâkası olan diğer kimselere, tutulmasını bildirmesine müsaade olunur. Tutuklanan, isterse bunlara resmen dahi haber verilir.

Tutuklanan sanık hâkim önüne çıkarılınca, durum yakınlarına bu hâkim tarafından verilen bir kararla hemen bildirilir.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

verdiği masrafları ödemekle beraber elli liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilir.

Bilirkişi yine gelmez veya vazife ifasından çekinirse para cezası tekrar hükmolunur.

MADDE 12. — Aynı kanununun 74 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Sanığın suurunun tetkiki :

Madde 74. — Tedavi ve muhafazaya hükmolunması veya Ceza Kanununun 47 nci maddesinin uygulanması bakımından yapılan tetkikte, bilirkişinin teklifi üzerine Cumhuriyet Savcısı ve müdafî dinlendikten sonra, sanığın resmî bir müessesede gözaltına alınmasına, hazırlık soruşturması sırasında sulh hâkimi, ilk soruşturma sırasında sorgu hâkimi ve son soruşturma sırasında mahkeme tarafından karar verilebilir.

Sanığın müdafîi yoksa, yardım için re'sen kendisine bir müdafî tayin edilir.

Sanık, gözaltına alma kararı aleyhine acele itiraz yoluna müracaat edebilir. Bu itiraz kararın yerine getirilmesini durdurur.

Resmî müessesede gözaltına alma süresi altı haftayı geçemez. Bu sürenin yetmeyeceği anlaşılırsa, resmî müessesenin talebi üzerine, her seferinde altı haftayı geçmemek üzere, ek süreler verilebilir; fakat sürelerin toplamı hiçbir zaman altı ayı geçemez. Sanık resmî müesseseye gönderilirken soruşturma dosyası da yollanır. Dosyanın bütünü ile yollanmasında sakınca gören hâkim, bâzı belgelerin suretlerini gönderebilir. Dosya en geç bir ay içinde geri gönderilir. Gerekliği takdirde hâkim bu süreyi üç ayı geçmemek üzere uzatabilir.

Resmî müessesede gözaltına alma süresi ilerde verilecek cezadan ve muhafaza ve tedavi tedbirinin asgarî süresinden indirilir.

MADDE 13. — Aynı Kanununun 106 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Sanığın tutuklanması ve tutuklama müzekkeresinin şekli :

Madde 106. — Sanığın tutuklanması hâkim tarafından verilen bir tutuklama müzekkeresi ile olur.

Tutuklama müzekkeresinde, sanığın mümkün olduğu kadar açıkça kim olduğu ve şekli ve aleyhine isnadedilen suç ve tutuklamanın sebebi yazılır.

Tutuklama müzekkeresinin sureti tutma anında tebliğ edilir. Bu mümkün olmadığı takdirde de, tutma sebepleri ve aleyhindeki isnat sanığa hemen yazılı olarak bildirilmekle beraber tevkif evine konulduğunun en geç ertesi günü kendisine tebliğ olunur. Tebliğ, tutuklama müzekkeresinin aslına, bir suretinin sanığa verildiği ve tarihi yazılmak ve sanığın yakalandığı gün gösterilmek ve altı sanık ile tebliğ yapan memur tarafından imzalanmak suretiyle olur ve bu asıl tevkifevi dosyasında saklanır. Bu muamelenin yapıldığı yazılı olan tutuklama müzekkeresinin diğer bir sureti dâva dosyasına konur.

Sanığa, tutuklama müzekkeresinin tebliğinde tutuklama kararına itiraz hakkı olduğu bildirilir.

MADDE 14. — Aynı kanununun 107 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Sanığın tutuklanmasından kimlere haber verileceği :

Madde 107. — Tutuklamanın gayesini ihlâl etmemek şartı ile tutuklanan sanığın yakınlarına ve esaslı bir alâkası olan diğer kimselere, tutulmasını bildirmesine müsaade olunur. Tutuklanan, isterse bunlara resmen dahi haber verilir.

Tutuklanan sanık hâkim önüne çıkarılınca, durum yakınlarına bu hâkim tarafından verilen bir kararla hemen bildirilir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 15. — Aynı kanununun 108 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 108. — Sanık tutuklama müzekkeresi üzerine tutulduğunda derhal ve nihayet kırksekiz saat içinde yetkili hâkim önüne çıkarılarak sorguya çekilir ve tutmanın devam edip etmeyeceği hakkında bir karar verilir.

Sanığı yetkili hâkim önüne götürmek için gerekli süre bu kırksekiz saatlik süreye dâhil değildir.

Sanığa, sorgu sırasında aleyhindeki vaziyet ve hallerden haber verilir.

Sorguya çekme, sanığın kendi lehine meydana koyacağı delillere mâni olmayacak tarzda cereyan etmelidir.

Üç veya daha ziyade kişinin bir suçun icrasına iştiraki suretile toplu olarak işlenen suçlarda; sanık sayısının çokluğu veya sanıkların yahut delillerin durumu veya suçun niteliği sebebiyle birinci fıkra hükmünün uygulanamaması halinde sanık, soruşturmanın bitiminde ve her halde yedi gün içinde yetkili hâkim önüne çıkarılır; ancak, zabıta, Cumhuriyet Savcısının veya geçikmesinde sakınca bulunan hallerde sulh veya sorgu hâkiminin yazılı emri bulunmadıkça sanığı kırksekiz saatten fazla tutamaz.

MADDE 16. — Aynı Kanununun 109 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 109. — Sanık 108 nci maddede gösterilen süre içinde yetkili hâkim önüne çıkarılamazsa aynı süre içinde tutulma yerine en yakın sulh hâkimi önüne çıkarılır.

Sorguya çekilmede tutuklama müzekkeresinin geri alındığı veya tutulan kimsenin tutuklama müzekkeresinde yazılan şahıs olmadığı anlaşılırsa sanık hemen salıverilir.

MADDE 18. — Aynı kanununun 128 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 128. — Yakalanan şahıs bırakılmazsa lüzumsuz veya muhik olmayan bir geçikmeye meydan vermeyecek surette ve yakalanma yerine en yakın sulh hâkimine gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırksekiz saat içinde bu sulh hâkimi önüne çıkarılır ve sorguya çekilir.

Üç veya daha ziyade kişinin bir suçun icrasına iştiraki suretiyle toplu olarak işlenen suçlarda; sanık sayısının çokluğu veya sanıkların yahut delillerin durumu veya suçun niteliği sebebiyle birinci fıkra hükmünün uygulanamaması halinde sanık, soruşturmanın bitiminde ve her halde yedi gün içinde sulh hâkimi önüne çıkarılır; ancak zabıta, Cumhuriyet Savcısının veya tebirinde zarar umulan hallerde sulh veya sorgu hâkiminin yazılı emri bulunmadıkça sanığı kırksekiz saatten fazla tutamaz.

Sulh hâkimi yakalamayı gerektiren bir hal görmez veya yakalama sebepleri ortadan kalkmış bulunursa yakalanan şahsın bırakılmasını emreder.

Aksi halde vereceği tutuklama müzekkeresi hakkında 126 nci madde hükmü uygulanır.

MADDE 20. — Aynı kanununun 134 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 134. — İhzar müzekkeresi ile çağrılan şahıs derhal, mümkün olmadığı takdirde yol süresi hariç en geç kırksekiz saat içinde çağrılan hâkimin önüne götürülür ve sorguya çekilir.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

MADDE 15. — Aynı kanunun 108 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Tutuklunun sorguya çekilmesi :

Madde 108. — Sanık tutuklama müzekkeresi üzerine tutulduğunda derhal ve nihayet kırksekiz saat içinde yetkili hâkim önüne çıkarılarak sorguya çekilir ve tutmanın devam edip etmeyeceği hakkında bir karar verilir.

Sanığı yetkili hâkim önüne götürmek için gerekli süre bu kırksekiz saatlik süreye dâhil değildir.

Sanığa, sorgu sırasında aleyhindeki vaziyet ve hallerden haber verilir.

Sorguya çekme, sanığın kendi lehine meydana koyacağı delillere mâni olmayacak tarzda cezaya etmelidir.

Üç veya daha ziyade kişinin bir suçun icrasına iştiraki suretiyle toplu olarak işlenen suçlarda; sanık sayısının çokluğu veya sanıkların yahut delillerin durumu veya suçun niteliği sebebiyle birinci fıkra hükmünün uygulanamaması halinde sanık, soruşturmanın bitiminde ve her halde yedi gün içinde yetkili hâkim önüne çıkarılır; ancak, zabıta, Cumhuriyet Savcısının veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde sulh veya sorgu hâkiminin yazılı emri bulunmadıkça sanığı kırksekiz saatten fazla tutamaz.

MADDE 16. — Aynı kanunun 109 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Tutuklunun salıverilmesi :

Madde 109 — Sanık 108 nci maddede gösterilen süre içinde yetkili hâkim önüne çıkarılamazsa aynı süre içinde tutulma yerine en yakın sulh hâkimi önüne çıkarılır.

Sorguya çekilmede tutuklama müzekkeresinin geri alındığı veya tutulan kimsenin tutuklama müzekkeresinde yazılan şahıs olmadığı anlaşılırsa sanık hemen salıverilir.

MADDE 18. — Aynı kanunun 128 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

Yakalanan kimsenin sorguya çekilmesi :

Madde 128. — Yakalanan şahıs bırakılmazsa lüzumsuz veya muhik olmayan bir geçikmeye meydan vermeyecek surette ve yakalanma yerine en yakın sulh hâkimine gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırksekiz saat içinde bu sulh hâkimi önüne çıkarılır ve sorguya çekilir.

Üç veya daha ziyade kişinin bir suçun icrasına iştiraki suretiyle toplu olarak işlenen suçlarda; sanık sayısının çokluğu veya sanıkların yahut delillerin durumu veya suçun niteliği sebebiyle birinci fıkra hükmünün uygulanamaması halinde sanık, soruşturmanın bitiminde ve her halde yedi gün içinde sulh hâkimi önüne çıkarılır; ancak zabıta, Cumhuriyet Savcısının veya tehirinde zarar umulan hallerde sulh veya sorgu hâkiminin yazılı emri bulunmadıkça sanığı kırksekiz saatten fazla tutamaz.

Sulh hâkimi yakalamayı gerektiren bir hal görmez veya yakalama sebepleri ortadan kalkmış bulunursa yakalanan şahsın bırakılmasını emreder.

Aksi halde vereceği tutuklama müzekkeresi hakkında 126 nci madde hükmü uygulanır.

MADDE 20. — Aynı kanunun 134 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

İhzar olunan sanığın sorguya çekilmesi :

Madde 134. — İhzar müzekkeresi ile çağrılan şahıs derhal, mümkün olmadığı takdirde yol süresi hariç en geç kırksekiz saat içinde çağrılan hâkimin önüne götürülür ve sorguya çekilir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

ihzar, getirme için muhik görülecek bir zamanda başlar ve hâkim tarafından sorguya çekilmenin sonuna kadar devam eder.

MADDE 21. — Aynı Kanunun 158 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 158. — Meşhut suçlarla gecikmesinde zarar umulan hallerde sulh hâkimi veya sor-gu hâkimi, tutuklama dahil bütün soruşturma muamelelerini resen yapmak yetkisini haizdir. Cumhuriyet Savcıları da tutuklamadan başka yukarıda yazılı muameleleri yapabilirler.

MADDE 22. — Aynı kanunun 171 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 171. — Cürümlerde Cumhuriyet Savcısı lüzum görürse, talebi üzerine ilk soruşturma yapılır.

Suçun önemi, dağınıklığı ve delillerin korunup toplanması hâkim tarafından soruşturma yapılmasını gerekli kılıyorsa Cumhuriyet Savcısı ilk soruşturmanın yapılmasını ister.

irtibat dolayısıyla yüksek görevli mahkemeye ait dâvalarla birleştirilmesi hali ayrık olmak üzere sulh mahkemelerinin göreceği işlerde ilk soruşturma yapılmaz.

Hazırlık soruşturması 158 nci maddeye göre yapılmış ise ilk soruşturma, hazırlık soruşturmasının noksanını tamamlama suretiyle yapılır.

MADDE 23. — Aynı kanunun 173 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 173. — Sor-gu hâkimi bu talepnameyi görev veya yetkisizlik, kamu dâvasının kabule sayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tabi eynsten bulunmaması yahut fiilin cezayı müstel-zim olmaması sebeplerinden birine dayanarak reddedebilir.

Karar verilmeden önce sanık dinlenebilir.

MADDE 25. — Aynı kanunun 176 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 176. — İlk soruşturmanın açılması hakkındaki talebinin reddine dair sor-gu hâkimi tarafından verilen karar aleyhine Cumhuriyet Savcısı acele itiraz yoluna müracaat edebilir.

MADDE 26. — Aynı kanunun 183 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 183. — İlk soruşturma, sanık hakkında son soruşturmanın açılmasına veya muhakeme-nin menine yahut kamu dâvasının düşmesine karar verilmeye yetecek bir derecede bütün delille-rin toplanmasını ve elde edilmesini gerektirir.

Muhakemeden önce kaybından korkulan veya sanığın müdafaasını hazırlamak için tespiti zaruri olan delillerin her halde toplanması lâzımdır.

MADDE 27. — Aynı kanunun 188 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

İhzar, getirme için muhik görülecek bir zamanda başlar ve hâkim tarafından sorguya çekilmenin sonuna kadar devam eder.

MADDE 21. — Aynı kanunun 158 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Soruşturmanın re'sen yapılması :

Madde 158. — Meşhut suçlarla gecikmesinde zarar umulan hallerde sulh hâkimi veya sorgu hâkimi, tutuklama dâhil bütün soruşturma muamelelerini re'sen yapmak yetkisini haizdir. Cumhuriyet Savcıları da tutuklamadan başka yukarıda yazılı muameleleri yapabilirler.

MADDE 22. — Aynı kanunun 171 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

İlk soruşturmanın yapılacağı haller :

Madde 171. — Cürümlerde Cumhuriyet Savcısı lüzum görürse, talebi üzerine ilk soruşturma yapılır.

Suçun önemi, dağınıklığı ve delillerin korunup toplanması hâkim tarafından soruşturma yapılmasını gerekli kılıyorsa Cumhuriyet Savcısı ilk soruşturmanın yapılmasını ister.

İrtibat dolayısıyla yüksek görevli mahkemeye ait dâvalarla birleştirilmesi hali ayırık olmak üzere sulh mahkemelerinin göreceği işlerde ilk soruşturma yapılmaz.

Hazırlık soruşturması 158 nci maddeye göre yapılmış ise ilk soruşturma, hazırlık soruşturmasının noksanını tamamlama suretiyle yapılır.

MADDE 23. — Aynı kanunun 173 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Talepnamenin reddi :

Madde 173. — Sorgu hâkimi bu talepnameyi görev veya yetkisizlik, kamu dâvasının kabule sayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tabi cinsten bulunmaması yahut fiilin cezaı müstelzim olmaması sebeplerinden birine dayanarak reddedebilir.

Karar verilmeden önce sanık dinlenebilir.

MADDE 25. — Aynı kanunun 176 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Talepnamenin reddi kararı aleyhine itiraz :

Madde 176. — İlk soruşturmanın açılması hakkındaki talebinin reddine dair sorgu hâkimi tarafından verilen karar aleyhine Cumhuriyet Savcısı acele itiraz yoluna müracaat edebilir.

MADDE 26. — Aynı kanunun 183 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

İlk soruşturmanın gerektirdiği hususlar :

Madde 183. — İlk soruşturma, sanık hakkında son soruşturmanın açılmasına veya muhakemenin menine yahut kamu davasının düşmesine karar verilmeye yetecek bir derecede bütün delillerin toplanmasını ve elde edilmesini gerektirir.

Muhakemeden önce kaybindan korkulan veya sanığın müdafaasını hazırlamak için tespiti zaruri olan delillerin her halde toplanması lâzımdır.

MADDE 27. — Aynı kanunun 188 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Madde 188. — Bilirkişi iştiraki ile bir keşif veya muayeneye lüzum görültirse, sanık duruşma sırasında getirtmek arzusunda bulunduğu bilirkişinin de bu muamelenin yapılacağı güne davet edilmesini isteyebilir. Bu isteğinin hâkim tarafından reddi halinde sanık, bilirkişiyi kendiliğinden davet ettirebilir.

Sanığın seçtiği bilirkişi hâkimin tayin ettiği bilirkişinin işine engel olmamak kaydıyla keşif ve muayene ve soruşturma işlerine iştirak ettirilir.

Sanığın seçtiği bilirkişinin keşif veya muayene sırasında ileri sürdüğü isteklerinin kabul edilmemesi halinde ret kararı gerekçeli olarak tutanağa geçirilir.

MADDE 28. — Aynı Kanunun 191 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 191. — İlk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına, sanığın muhakemesinin men'ine, kamu dâvasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına karar vermek yetkisi sorgu hâkimininindir.

Cumhuriyet Savcısı soruşturma evrakını iddiası ile birlikte en geç yedi gün içinde sorgu hâkimine geri verir.

Son soruşturmanın açılması talebi iddianameyle olur.

MADDE 34. — Aynı kanunun 226 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 226. — Sanık veya vekâletnamesinde sarahat bulunması halinde müdafî isterse, mahkeme sanığı duruşmada hazır bulunma mecburiyetinden vâreste tutabilir.

Ağır cezalı suçların maadasında sanık daha önce sulh veya sorgu hâkimi tarafından sorguya çekilmemiş ise, dâvaya esas olan olaylar üzerine istinabe suretiyle sorguya çekilir.

Ağır cezalı suçlarda, sanık daha önce sulh veya sorgu hâkimi tarafından sorguya çekilmiş olsa bile, dâvaya esas olan olaylar üzerine istinabe suretiyle sorguya çekilir.

Duruşmadan vâreste tutulmasını talebetmese bile, dâvanın görüldüğü yer mahkemesinin yargı çevresi dışında başka bir suçtan tutuklu veya cezası infaz edilmekte olan sanığın sorgusu bulunduğu yerdeki mahkeme aracılığı ile yaptırılabilir.

Sorgu için tayin olunan gün, Cumhuriyet Savcısı ile müdafîe bildirilir. Bunların sorgu sırasında hazır bulunması zorunlu değildir.

Sorgu tutanağı duruşmada okunur.

MADDE 35. — Aynı kanunun 227 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 227. — Sanığın, hazır bulunmaksızın yapılabilecek bütün duruşmalara müdafîini göndermek selâhiyeti vardır.

MADDE 36. — Aynı kanunun 238 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 238. — Delillerin ikamesi, davet edilen bütün tanıkların ve bilirkişinin dinlenmesi ve sair sübut vasıtalarının iradedilmesi demektir.

İkamesi istenilen her hangi bir delil aşağıda yazılı hallerde reddolunabilir.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

Sanığın bilirkişi çağırma hakkı :

Madde 188. — Bilirkişi iştiraki ile bir keşif veya muayeneye lüzum görülürse, sanık duruşma sırasında getirtmek arzusunda bulunduğu bilirkişinin de bu muamelenin yapılacağı güne davet edilmesini isteyebilir. Bu isteğinin hâkim tarafından reddi halinde sanık, bilirkişiyi kendiliğinden davet ettirebilir.

Sanığın seçtiği bilirkişi hâkimin tâyin ettiği bilirkişinin işine engel olmamak kaydıyla keşif ve muayene ve soruşturma işlerine iştirak ettirilir.

Sanığın seçtiği bilirkişinin keşif veya muayene sırasında ileri sürdüğü isteklerinin kabul edilmemesi halinde ret kararı gerekçeli olarak tutanağa geçirilir.

MADDE 28. — Aynı Kanununun 191 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

İlk soruşturmada sorgu hâkiminin yetkisi :

Madde 191. — İlk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına, sanığın muhakeemesinin men'ine, kamu davasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına karar vermek yetkisi sorgu hâkiminindir.

Cumhuriyet Savcısı soruşturma evrakını iddiası ile birlikte en geç yedi gün içinde sorgu hâkimine geri verir.

Son soruşturmanın açılması talebi iddianameyle olur.

MADDE 34. — Aynı kanunun 226 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

Sanığın duruşmadan varestede tutulması :

Madde 226. — Sanık veya vekâletnamesinde sarahat bulunması halinde müdafî isterse, mahkeme sanığı duruşmada hazır bulunma mecburiyetinden varestede tutabilir.

Ağır cezalı suçların maadasında sanık daha önce sulh veya sorgu hâkimi tarafından sorguya çekilmemiş ise, davaya esas olan olaylar üzerine istinabe suretiyle sorguya çekilir.

Ağır cezalı suçlarda, sanık daha önce sulh veya sorgu hâkimi tarafından sorguya çekilmiş olsa bile, davaya esas olan olaylar üzerine istinabe suretiyle sorguya çekilir.

Duruşmadan varestede tutulmasını talebetmese bile, davanın görüldüğü yer mahkemesinin yargı çevresi dışında başka bir suçtan tutuklu veya cezası infaz edilmekte olan sanığın sorgusu bulunduğu yerdeki mahkeme aracılığı ile yaptırılabilir.

Sorgu için tâyin olunan gün, Cumhuriyet Savcısı ile müdafîe bildirilir. Bunların sorgu sırasında hazır bulunması zorunlu değildir.

Sorgu tutanağı duruşmada okunur.

MADDE 35. — Aynı kanunun 227 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Sanığın müdafîe gönderebilmesi :

Madde 227. — Sanığın, hazır bulunmaksızın yapılabilecek bütün duruşmalara müdafîini göndermek sâlahiyeti vardır.

MADDE 36. — Aynı kanunun 238 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir:

Delillerin ikamesi ve reddi :

Madde 238. — Delillerin ikamesi, davet edilen bütün tanıkların ve bilirkişinin dinlenmesi ve sair sübut vasıtalarının iradedilmesi demektir.

İkamesi istenilen herhangi bir delil aşağıda yazılı hallerde reddolunabilir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

- a) Delil ikamesi kanun hükümleri mucibince caiz değilse,
- b) Delilin belli açık bir hususa taallûku itibariyle ikamesi lüzumsuz ise,
- c) Delil ile ispat edilmek istenilen vakianın karara tesiri yoksa veya sanık lehine evvelce sabit olmuş bir duruma ilişkin olursa,
- d) Delil hiçbir suretle maksada elverişli değilse,
- e) Delilin elde edilmesi imkânı yoksa,
- f) Delil ikamesi talebi işi uzatmak maksadiyle yapılmış ise,
- g) Sanığın beraatini ispat edecek önemli bir iddia ileri sürülüp de bu iddiada bildirilen vakıa, gerçek olarak kabul edilebilecek mahiyette ise,

Bu hüküm, ilk olarak duruşma celsesinde veya 212 nci madde mucibince duruşma hazırlığında veya hâkim soruşturmasında davet olunup dinlenmeleri istenilen tanıklar ve bilirkişiler hakkında ve diğer sübut vasıtalarının iradı halinde de uygulanır.

Cumhuriyet Savcısı ile sanık ve varsa müdahil müştereken talebederlerse mahkeme şu veya bu delilden vazgeçebilir.

Müdâhil, yalnız şahsi hakları ispat için gösterdiği delilden, başkalarının uygun beyanlarına hacet olmadan, her zaman vazgeçebilir.

Kabahata taallûk eden veya şahsi dâva üzerine görülen işlerde mahkeme dâvaya ve feragate ve evvelce verilen kararlara bağlı olmayarak delillerin ne hudut dâhilinde ikâme edileceğini tâyin eder.

MADDE 37. — Aynı kanununun 253 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 253. — Duruşmanın sona erdiği tefhim olunduktan sonra hüküm verilir.

Sanığın beraetine veya mahkûmiyetine, dâvanın reddine veya düşmesine ve muhakemenin durmasına dair kararlar hükümdür.

Aynı konuda, aynı sanık için evvelce verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dâva var ise dâvanın reddine karar verilir.

Kovuşturmanın ve dolayısıyla muhakemenin yapılması şarta bağlı tutulmuş olup da şartın gerçekleşmediği anlaşılırsa, gerçekleşmesini beklemek üzere, muhakemenin durmasına karar verilir.

Ceza Kanununun birinci kitabının dokuzuncu babında dâvanın düşmesi sebebi olarak gösterilen haller varsa veya muhakeme şartının gerçekleşmeyeceği anlaşılırsa dâvanın düşmesine karar verilir.

Derhal beraet kararı verilebilecek hallerde durma veya düşme kararı verilemez.

MADDE 39. — Aynı kanununun 299 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 299. — İtirazı incelemeye yetkili merciler aşağıda gösterilmiştir.

1. Sorgu hâkimlerinin kararları aleyhine yapılan itirazlar mensubolduğu asliye mahkemesi başkan veya hâkimi tarafından incelenir.

2. Sulh hâkiminin kararlarına karşı yapılan itirazların incelenmesi yargı çevresi içinde buldukları asliye mahkemesi başkan veya hâkimine aittir.

Sulh işleri asliye hâkimi tarafından görülüyorsa itirazı inceleme yetkisi ağır ceza işlerini gören mahkeme başkanındır. Sulh işleri asliye mahkemesi üye veya üye yardımcılardan biri tarafından görülüyorsa itirazı incelemeye o mahkemenin başkanı yetkilidir.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

- a) Delil ikamesi kanun hükümleri mucibince caiz değilse,
- b) Delilin belli açık bir hususa taallüku itibarıyla ikamesi lüzumsuz ise,
- c) Delil ile ispat edilmek istenilen vakıanın karara tesiri yoksa veya sanık lehine evvelce sabit olmuş bir duruma ilişkin olursa,
- d) Delil hiçbir suretle maksada elverişli değilse,
- e) Delilin elde edilmesi imkânı yoksa,
- f) Delil ikamesi talebi işi uzatmak maksadyile yapılmış ise,
- g) Sanığın beraatini ispat edecek önemli bir iddia ileri sürülüp de bu iddiada bildirilen vakıa, gerçek olarak kabul edilebilecek mahiyette ise.

Bu hüküm, ilk olarak duruşma celsesinde veya 212 nci madde mucibince duruşma hazırlığında veya hâkim soruşturmasında davet olunup dinlenmeleri istenilen tanıklar ve bilirkişiler hakkında ve diğer sübut vasıtalarının iradı halinde de uygulanır.

Cumhuriyet Savcısı ile tanık ve varsa müdahil müştereken talebederlerse mahkeme şu veya bu delilden vazgeçebilir.

Müdahil, yalnız şahsî hakları ispat için gösterdiği delilden, başkalarının uygun beyanlarına hacet olmadan, her zaman vazgeçebilir.

Kabahate taallük eden veya şahsî dava üzerine görülen işlerde mahkeme davaya ve feragate ve evvelce verilen kararlara bağlı olmayarak delillerin ne hudut dâhilinde ikâme edileceğini tayin eder.

MADDE 37. — Aynı kanununun 253 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Duruşmanın bitmesi ve hüküm :

Madde 253. — Duruşmanın sona erdiği tefhim olunduktan sonra hüküm verilir.

Sanığın beraatine veya mahkûmiyetine, davanın reddine veya düşmesine ve muhakemenin durmasına dair kararlar hüktümdür.

Aynı konuda, aynı sanık için evvelce verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava var ise davanın reddine karar verilir.

Kovuşturmanın ve dolayısıyla muhakemenin yapılması şarta bağlı tutulmuş olup da şartın gerçekleşmediği anlaşılırsa, gerçekleşmesini beklemek üzere, muhakemenin durmasına karar verilir.

Ceza Kanununun birinci kitabının dokuzuncu babında davanın düşmesi sebebi olarak gösterilen haller varsa veya muhakeme şartının gerçekleşmeyeceği anlaşılırsa davanın düşmesine karar verilir.

Derhal beraet kararı verilebilecek hallerde durma veya düşme kararı verilemez.

MADDE 39. — Aynı kanununun 299 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

İtirazın tetkiki mercileri ve usulü :

Madde 299. — İtirazı incelemeye yetkili merciler aşağıda gösterilmiştir.

1. Sorgu hâkimlerinin kararları aleyhine yapılan itirazlar mensubolduğu asliye mahkemesi başkanı veya hâkimi tarafından incelenir.

2. Sulh hâkiminin kararlarına karşı yapılan itirazların incelenmesi yargı çevresi içinde buldukları asliye mahkemesi başkanı veya hâkimine aittir.

Sulh işleri asliye hâkimi tarafından görülüyorsa itirazı inceleme yetkisi ağır ceza işlerini gören mahkeme başkanıdır. Sulh işleri asliye mahkemesi üye veya üye yardımcılardan biri tarafından görülüyorsa itirazı incelemeye o mahkemenin başkanı yetkilidir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

3. Mahkeme naibi ve istinabe olunan hâkim kararları aleyhine yapılacak itirazların incelenmesi, mensuboldukları asliye veya ağır ceza mahkemesinin hâkim veya başkanına ve asliye mahkemesi hâkim ve başkanı tarafından verilen kararlar aleyhindeki itirazların incelenmesi yargı çevresinde buldukları ağır ceza işlerini gören mahkemeye ve bu mahkeme ile başkanı tarafından verilen kararlar hakkındaki itirazların incelenmesi ise, yine ağır ceza işlerini gören en yakın mahkemeye aittir.

4. Yargıtay dairelerinin esas mahkeme sıfatı ile baktıkları dâvalardaki ilk ve son duruşmalarda itirazları :

A) Yargıtay üyesinin kararı aleyhine mensuboldukları daire başkanı,

B) Yargıtay daire başkanının kararı aleyhine diğer daire başkanı,

C) Yargıtay dairesinin kararı aleyhine diğer daire tetkik eder. Diğer daireden maksat sayı itibarıyla takibeden ceza dairesidir. Sonuncu daire bahis konusu ise birinci dairedir.

Karar aleyhine yapılan itiraz, kararı veren makama verilecek bir dilekçe veya o hususta bir tutanak yazılmak üzere zabut kâtibine yapılacak bir beyan ile olur. Tutanak beyanını ve imzayı mahkeme başkanı veya hâkim tasdik eder.

Acele hallerde itiraz, incelemeyi yapacak makama da arz olunabilir.

Kararına itiraz olunan makam, itirazı vârit görürse o kararı düzeltir. Aksi takdirde hemen ve nihayet üç gün içinde itirazı incelemeye yetkili olan merci gönderir.

MADDE 40. — Aynı kanunun 303 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 303. — İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. Ancak, merci sanığın tutuklanmasına karar verirse, acele itiraz yoluna gidilebilir.

MADDE 43. — Aynı kanunun 317 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 317. — Yargıtay, temyiz dilekçesinin veya depo parasının süresinde verilmediğini, hükmün temyiz edilmez olduğunu, temyiz edenin buna hakkı olmadığını görürse, temyiz isteğini reddeder, görmezse tetkikatını yapar.

MADDE 45. — Aynı kanunun 340 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 340. — 336 ve 338 nci maddeler gereğince verilen kararlara karşı acele itiraz yoluna gidilebilir.

MADDE 48. — Aynı kanunun 377 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 377. — Gizli yapılan duruşmalarda mahkeme, (bâzi kimselerin hazır bulunmasına müsaade edebilir. Bu halde başkan, bunlara duruşmanın gizli olmasını gerektiren keyfiyetlerin açıklanmamasına tembih eder.

Gizli yapılan duruşmalarda icra kılınan muhakemenin yayımı yasaktır.

Açık duruşmalarda cereyan eden muhakeme millî güvenliğe veya genel ahlâka veya kişilerin haysiyet, şeref ve haklarına dokunacak veya suç işlemeye kışkırtacak mahiyette ise mahkeme

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

3. Mahkeme naibi ve istinabe olunan hâkim kararları aleyhine yapılacak itirazların incelenmesi, mensub oldukları asliye veya ağır ceza mahkemesinin hâkim veya başkanına ve asliye mahkemesi hâkim ve başkanı tarafından verilen kararlar aleyhindeki itirazların incelenmesi yargı çevresinde buldukları ağır ceza işlerini gören mahkemeye ve bu mahkeme ile başkanı tarafından verilen kararlar hakkındaki itirazların incelenmesi ise, yine ağır ceza işlerini gören en yakın mahkemeye aittir.

4. Yargıtay dairelerinin esas mahkeme sıfatı ile baktıkları davalardaki ilk ve son duruşmalarda itirazlar :

A) Yargıtay üyesinin kararı aleyhine mensub oldukları daire başkanı,

B) Yargıtay daire başkanının kararı aleyhine diğer daire başkanı,

C) Yargıtay dairesinin kararı aleyhine diğer daire tetkik eder. Diğer daireden maksat sayı itibarıyla takibeden ceza dairesidir. Sonucu daire bahis konusu ise birinci dairedir.

Karar aleyhine yapılan itiraz, kararı veren makama verilecek bir dilekçe veya o hususta bir tutanak yazılmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyan ile olur. Tutanak beyanını ve imzayı mahkeme başkanı veya hâkim tasdik eder.

Acele hallerde itiraz, incelemeyi yapacak makama da arz olunabilir.

Kararına itiraz olunan makam, itirazı varit görürse o kararı düzeltir. Aksi takdirde hemen ve nihayet üç gün içinde itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir.

MADDE 40. — Aynı kanunun 303 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

İtiraz üzerine verilen kararlar :

Madde 303. — İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. Ancak, merci sanığın tutuklanmasına karar verirse, acele itiraz yoluna gidilebilir.

MADDE 43. — Aynı kanunun 317 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Yargıtayca temyiz isteğinin reddi :

Madde 317. — Yargıtay, temyiz dilekçesinin veya depo parasının süresinde verilmediğini, hükmün temyiz edilmez olduğunu, temyiz edenin buna hakkı olmadığını görürse, temyiz isteğini reddeder, görmezse tetkikatını yapar.

MADDE 45. — Aynı kanunun 340 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

İade talebi hakkındaki karar aleyhine acele itiraz :

Madde 340. — 336 ve 338 nci maddeler gereğince verilen kararlara karşı acele itiraz yoluna gidilebilir.

MADDE 48. — Aynı kanunun 377 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Gizli duruşmalarda bulunabilme müsaadesi :

Madde 377. — Gizli yapılan duruşmalarda mahkeme, bâzi kimselerin hazır bulunmasına müsaade edebilir. Bu halde başkan, bunlara duruşmanın gizli olmasını gerektiren keyfiyetlerin açıklanmamasını tembih eder.

Gizli yapılan duruşmalarda iera kılınan muhakemenin yayımı yasaktır.

Açık duruşmalarda cereyan eden muhakeme millî güvenliğe veya genel ahlâka veya kişilerin haysiyet, şeref ve haklarına dokunacak veya suç işlemeye kışkırtacak mahiyette ise mahkeme

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

bunları önlemek amacı ile ve bu amacın gerektirdiği ölçüde muhakemenin kısmen veya tamamen yayımlanmasını yasaklar ve kararını açık olarak tefhim eder.

Açık ve gizli muhakemeleri yasağa aykırı olarak yayımlayanlar beşbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu madde hükmü hukuk muhakeme usullerinde dahi caridir.

MADDE 49. — Aynı Kanunun 386 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 386. — Sulh mahkemelerinin görevi dâhilinde bulunan ve kabahat nevinden olan suçlara sulh hâkimi duruşma yapmaksızın bir ceza kararnamesi ile karar verebilir.

Bu ceza kararnamesi ile ancak hafif para cezasına veya nihayet üç aya kadar hafif hapis veya bir meslek ve sanatın icrasının tatiline veya müsadereye yahut bunlardan birkaçına veya hepsine hükmedilebilir.

Ceza kararnamesiyle hükmedilecek hafif hapis cezası yerine «Cezaların infazı hakkında Kanun» gereğince para cezası da hükmolunabilir.

MADDE 50. — Aynı kanunun 390 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 390. — Ceza kararnamesi ile hafif hapis cezasına hükmedilmişse itiraz üzerine duruşma yapılır. Şu kadar ki, sanık duruşmadan evvel itirazından vazgeçerse duruşmaya mahal kalmaz.

Duruşmada sanığı müdafî temsil edebilir. Hâkim itiraz üzerine vereceği hükümde evvelki kararı ile bağlı değildir.

Ceza kararnamesiyle hafif para cezasına veya muayyen bir meslek ve sanatın tatiline veya müsadereye yahut bunlardan birkaçına veya hepsine hükmedilmişse itiraz üzerine Asliye Mahkemesi Başkan veya Hâkimi 301, 302 ve 303 ncü madde hükümlerine göre itirazı inceler. Bu halde itiraz dilekçesinin verilmesi, aleyhine itiraz olunan ceza kararnamesinin icrasını durdurur.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

bunları önlemek amacı ile ve bu amacın gerektirdiği ölçüde muhakemenin kısmen veya tamamen yayınlanmasını yasaklar ve kararını açık olarak tefhim eder.

Açık ve gizli muhakemeleri yasağa aykırı olarak yayınlayanlar beş bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu madde hükmü hukuk muhakeme usullerinde dahi caridir.

MADDE 49. — Aynı Kanunun 386 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Duruşmasız ceza kararlameleri :

Madde 386. — Sulh mahkemelerinin görevi dâhilinde bulunan ve kabahat nevinden olan suçlara sulh hâkimini duruşma yapmaksızın bir ceza kararlamesi ile karar verebilir.

Bu ceza kararlamesi ile ancak hafif para cezasına veya nihayet üç aya kadar hafif hapis veya bir meslek ve sanatın icrasının tatiline veya müsadereye yahut bunlardan birkaçına veya hepsine hükmedilebilir.

Ceza kararlamesiyle hükmedilecek hafif hapis cezası yerine «Cezaların infazı hakkında Kanun» gereğince para-cezası da hükümlenabilir.

MADDE 50. — Aynı kanunun 390 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Ceza kararlamesine itiraz :

Madde 390. — Ceza kararlamesi ile hafif hapis cezasına hükmedilmişse itiraz üzerine duruşma yapılır. Şu kadar ki, sanık duruşmadan evvel itirazından vazgeçerse duruşmaya mahal kalmaz.

Duruşmada sanığı müdafii temsil edebilir. Hâkim itiraz üzerine vereceği hükümde evvelki kararı ile bağlı değildir.

Ceza kararlamesiyle hafif para cezasına veya muayyen bir meslek ve sanatın tatiline veya müsadereye yahut bunlardan birkaçına veya hapsine hükmedilmişse itiraz üzerine Asliye Mahkemesi Başkan veya Hâkimi 301, 302 ve 303 ncü madde hükümlerine göre itirazı inceler. Bu halde itiraz dilekçesinin verilmesi, aleyhine itiraz olunan ceza kararlamesinin icrasını durdurur.

Adalet Komisyonunun Genel Kurula tavsiyeleri

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

- MADDE 1. — Kesinleşmiştir.
- MADDE 2. — Kesinleşmiştir.
- MADDE 3. — Cumhuriyet Senatosunun 3 ncü maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 4. — Cumhuriyet Senatosunun 4 ncü maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 5. — Cumhuriyet Senatosunun 5 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 6. — Cumhuriyet Senatosunun 6 ncı maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 7. — Cumhuriyet Senatosunun 7 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 8. — Cumhuriyet Senatosunun 8 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 9. — Cumhuriyet Senatosunun 9 ncu maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 10. — Kesinleşmiştir.
- MADDE 11. — Cumhuriyet Senatosunun 11 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 12. — Cumhuriyet Senatosunun 12 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 13. — Cumhuriyet Senatosunun 13 ncü maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 14. — Cumhuriyet Senatosunun 14 ncü maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 15. — Cumhuriyet Senatosunun 15 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 16. — Cumhuriyet Senatosunun 16 ncı maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 17. — Kesinleşmiştir.
- MADDE 18. — Cumhuriyet Senatosunun 18 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 19. — Kesinleşmiştir.
- MADDE 20. — Cumhuriyet Senatosunun 20 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 21. — Cumhuriyet Senatosunun 21 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 22. — Cumhuriyet Senatosunun 22 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 23. — Cumhuriyet Senatosunun 23 ncü maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 24. — Kesinleşmiştir.
- MADDE 25. — Cumhuriyet Senatosunun 25 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 26. — Cumhuriyet Senatosunun 26 ncı maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 27. — Cumhuriyet Senatosunun 27 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 28. — Cumhuriyet Senatosunun 28 nci maddesi benimsenmiştir.
- MADDE 29. — Kesinleşmiştir.
- MADDE 30. — Kesinleşmiştir.
- MADDE 31. — Kesinleşmiştir.

- MADDE 32.** — Kesinleşmiştir.
MADDE 33. — Kesinleşmiştir.
MADDE 34. — Cumhuriyet Senatosunun 34 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 35. — Cumhuriyet Senatosunun 35 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 36. — Cumhuriyet Senatosunun 36 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 37. — Cumhuriyet Senatosunun 37 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 38. — Kesinleşmiştir.
MADDE 39. — Cumhuriyet Senatosunun 39 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 40. — Cumhuriyet Senatosunun 40 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 41. — Kesinleşmiştir.
MADDE 42. — Kesinleşmiştir.
MADDE 43. — Cumhuriyet Senatosunun 43 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 44. — Kesinleşmiştir.
MADDE 45. — Cumhuriyet Senatosunun 45 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 46. — Kesinleşmiştir.
MADDE 47. — Kesinleşmiştir.
MADDE 48. — Cumhuriyet Senatosunun 48 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 49. — Cumhuriyet Senatosunun 49 nci maddesi benimsenmiştir.
MADDE 50. — Cumhuriyet Senatosunun 50 nci maddesi benimsenmiştir.

- EK MADDE 1.** — Kesinleşmiştir.
EK MADDE 2. — Kesinleşmiştir.
EK MADDE 3. — Kesinleşmiştir.
EK MADDE 4. — Kesinleşmiştir.
EK MADDE 5. — Kesinleşmiştir.
EK MADDE 6. — Kesinleşmiştir.
EK MADDE 7. — Kesinleşmiştir.
EK MADDE 8. — Kesinleşmiştir.
EK MADDE 9. — Kesinleşmiştir.

- MADDE 51.** — Kesinleşmiştir.
MADDE 52. — Kesinleşmiştir.
MADDE 53. — Kesinleşmiştir.

